

УДК 338.482:3

Іщенко А.В.¹, Повзло О.М.²

¹ студ. гр. МТЕ-610 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ФІЛОСОФІЯ БУТТЯ Й ЛЮДИНИ Г. С. СКОВОРОДИ

На думку Г. С. Сковороди, наука про людину та її щастя – найважливіша з усіх наук. Але також важливою у філософії Сковороди є теорія двох натур. За його словами, кожна людина, кожне явище світу поділяється на дві натури: перша – низька, зовнішня, темна; друга – внутрішня, висока, істинна, божественна. Перша натура – це твар, друга – це Бог. В поділі на дві натури філософ не робить винятку ні для якого явища світу.

Основоположною для Сковороди є й ідея трьох світів: 1-й -макрокосм, або Всесвіт, 2-й -мікрокосм, або людина, 3-й - символічний світ (символічна реальність), що зв'язує великий (макрокосм) та малий (мікрокосм) світи. Найбільш досконалим вираженням символічної реальності (реальності світу 3) є, за Сковородою, Біблія. Це є такий світ, що існує поміж великим світом (макрокосмом) та світом малим (людиною), опосередковує їх. Біблія – особливий реальний світ, що існує поміж великим світом (макрокосмосом) та малим світом (мікрокосмосом – людиною), форма переходу від видимого, чуттєвого світу до духовного, невидимого світу. Без Біблії між макрокосмом та мікрокосмом не було б ніякої відповідності, бо їхні буттєві масштаби ніяк не можна було б зоставити. Біблія допомагає встановити таку відповідність - людина знаходить своє місце у Всесвіті. Притім, кожен із світів має, як каже Сковорода, дві «натури» - видиму (створений світ) та невидиму (Бог). Так, видима натура Біблії - буква, невидима - дух. Дві натури однаково вічні, існують ніби паралельно, а тому жодну з них не можна просто знехтувати. Невидима (духовна) натура ніколи не виявляє себе адекватно в натурі видимій (матеріальній). Між ними точиться вічна боротьба. Бога Г.

Сковорода розуміє не тільки у християнському дусі - як зацікавлену у людині особу, до якої звертаються з молитвами, але й як без-особистісну «форму», що впорядковує матерію та спричиняє існування всіх світів.

Основною проблемою людського існування, за Сковородою, є осягнення невидимої натури через натуру видиму. Людина, як малий світ, мікрокосмос, поєднує дві натури, своїм життям демонструє їх боротьбу і весь можливий діапазон її виявлення. Перед людиною стоїть завдання пізнати себе, тобто зрозуміти, осмислити себе як особливий перехід між світовими натурами і, відповідно, визначити своє місце у світовій системі. Для такого осягнення людині необхідно здійснити подвиг самозречення та самопізнання, щоб подолати у собі людину «зовнішню» (матеріальну) та відкрити людину «внутрішню» (духовну), «сердечну». Оскільки дух за своєю суттю є єдиним, то найбільш цілісно, повно та адекватно він виявляє себе в порухах людського серця. У зв'язку з тим, що серце є осередком духовного життя людини, то треба прислухуватися до голосу серця, бо саме в ньому найбільш прямо являє себе людська суть. Саме у серці єднаються раціональні та почуттєві складники духовного світу людини; тут між знаннями та вірою може встановлюватись гармонія. Серце – «безодня» людини, через яку відкривається божественна «безодня».